

Stenografski zapisnik godišnje skupštine Hrvatskog društva pisaca održane 8. veljače 2004. godine u Basaričekovoj 24.

POČETAK: 10:25 sati

PREDSJEDAO: VELIMIR VISKOVIĆ

VISKOVIĆ: Drago mi je što imamo prigodu okupiti se u vlastitom prostoru. Moram reći da smo našu skupštinu najavili u studenom, ali kako nam nije bilo omogućeno da je održimo u našem prostoru, a naša je namjera da ovaj prostor postane mjesto susretanja, da tu krenu tribine, tek sada smo dobili takvu mogućnost, pa s malim zakašnjenjem održavamo našu skupštinu. Najprije moramo formalno započeti sa sastavljanjem radnog predsjedništva. Budući da je već ovdje tajnik našeg Društva, potpredsjednik i predsjednik, molio bih da nam se pridruže u radnom predsjedništvu još i Sonja Manojlović i Branimir Donat. Nitko nema ništa protiv, zar ne? (Nema.) Svi ste dobili u pozivu prijedlog ovog dnevnog reda:

1. Izbor radnog predsjedništva
2. Prihvaćanje predloženog dnevnog reda
3. Spomen na preminule članove udruge
4. Izvještaj predsjednika o djelatnostima HDP-a
5. Izvještaji glavnih urednika časopisa
6. Programi međunarodne suradnje
7. Izvještaj tajnika HDP-a o realiziranim i novim programima i financiranju
8. Razno

Ima li, možda, neke dopune dnevnog reda? (Nema.) Dobro, vašu šutnju tumačim kao prihvaćanje dnevnog reda u obliku u kojem je predložen, pa idemo na jednu našu dužnost.

Mi smo relativno mlado društvo ne samo po osnutku, nego i po sastavu naših članova. Cijela generacija 30 i 40 – godišnjaka ušla je u naše Društvo, ali u našim redovima zaslužnih, uglednih veterana i stjecajem okolnosti dva naša člana su napustili naše Društvo u toku protekle godine. Radi se o profesorima Ivi Vidanu i Radovanu Ivančeviću. Mislim da je naša dužnost da komemoriramo, da se prisjetimo naših članova, pa bih ja zamolio gđu. Inu Đurđan da nam kaže nekoliko riječi, podsjeti nas na lik Ive Vidana.

INA ĐURĐAN: Ja se od prof. Vidana opraštam i kao pročelnica Odsjeka za lingvistiku, čiji je on bio dugogodišnji predstojnik katedre, ali i u ime ovog Društva, kao kulturnog djelatnika. On je zadužio kulturnu javnost na dva načina. U prvom redu, kao netko tko je vrlo rano predstavio američke i engleske autore hrvatskoj javnosti i, drugo, time što je hrvatsku kulturu, isto relativno rano, počeo posredovati anglofonij javnosti, prvenstveno američkoj. Tu su naročito značajni njegovi prilozi u World Literature Today prije nekih 17 godina, prestao je izlaziti 1990. godine. Na regularnoj osnovi on predstavlja hrvatsku književnu scenu.

Mogu s radošću konstatirati da smo ništa prerano, tri dana prije nego što je umro, uspjeli sakupiti rukopise njegove posljednje knjige, tumačiti auru u kojoj su sabrani ti tekstovi.

Ono po čemu ga ja smatram naročito zaslužnim je uvođenje jedne drugačije metodologije, koju isto uvodi puno ranije nego što je ona postala pomodnom, a to je metodologija koju najavljuju njegovi naslovi, intertekst, kontekst, prva odnosno druga njegova knjiga predstavlja nepouzdanog pripovjedača, tekstove u kontekstu, engleski intertekst hrvatske književnosti i ova objavljena „Tumačiti auru“.

Aura za njega znači od prilike isto ono što znači i tekst i intertekst, da je naglasak ne toliko na tekstu koliko na onome što bi bila interpretacija teksta u kulturološkom okružju.

Međutim, još važniji od toga je njegov doprinos etici čitanja. Kada kažem etici čitanja, onda mislim upravo ono što se danas u vrijeme ne kompjutora, nego političke korektnosti ističe pod etičnošću. Međutim, Ivo Vidan sa svojom specifičnom biografijom, a tu mislim na njegovo židovstvo, na progon, u mladosti u dobi 14 godina, na to da je zapravo bio uskraćen za djetinjstvo, školske dane i da je zbog toga razvio jedan osjećaj za strah od ksenofobije i za pokušaj da umjesto toga promovira tolerantnost.

I, konačno, posljednja njegova zasluga, ne najmanje važna, jest jedan eros koji je unosio u svoje čitanje, u svoju struku. Jedan od njegovih tekstova se zvao „Terorizam teorije“. Za razliku od onog što se danas sve češće vidi, da zapravo književno djelo postaje poligonom za demonstraciju vlastite teoretske naobražnosti, za njega je djelo dolazilo prvo. A djelo nikada nije bilo odvojeno od života.

I zato upravo u ovoj knjizi, gdje su njegovi, možda, manje znanstveni, a više stilistički radovi, mi osjećamo cijelo vrijeme tu jednu životnost, osjećaj da čitati znači, možda, najpotpunije i najintimnije živjeti. Hvala vam na tome.

VISKOVIĆ: Molim Zvonka Makovića da kaže nekoliko riječi o Radovanu Ivančeviću.

MAKOVIĆ: Radovan Ivančević je bio moj profesor, bio je moj kolega i mogu reći čak i prijatelj. Umro je 17. prošlog mjeseca, bolovao je dugo, njegova smrt nije iznenadila. Ali ono što je sve iznenadilo to je žestina borbe da bi dobio jedan dan života. Dobio je nekoliko časnih godina.

Govoriti o Radovanu Ivančeviću kao povjesničaru umjetnosti mislim da nije ovdje mjesto, ni prilika. O tome su rekli svi, mi ćemo reći 17. veljače u 11 sati, kada bude komemoracija.

Međutim, htio bih ovdje govoriti o Radovanu Ivančeviću kao javnoj ličnosti. To je bio prvi povjesničar umjetnosti, prvi čovjek s univerziteta, koji je shvatio moć medija. Shvatio je što znači biti prisutan, shvatio je da riječ intelektualca, riječ čovjeka s univerziteta ne pripada užem krugu sveučilišne zajednice, nego pripada javnosti. Njegovo pisanje, njegovo polemiziranje, njegovo istupanje u javnosti pamtiti će se sa svih strana. Radovan Ivančević nije smatrao da povijest umjetnosti predstavljaju samo stare kuće, staro kamenje, stare

slike, on je povijest umjetnosti shvaćao integralno. Svoje vrijeme je isto tako shvaćao ne kao pojedinačno vrijeme, ne kao dio jednog malog posla, nego sveobuhvatno. Hoću reći da ga se tako ticala i svakodnevnica, i politika, umjetnost, kultura života.

Ivančević je bio intelektualac koji je to bio sa srcem. Njegova emocija, njegova snaga dopirala je iz cijele ličnosti. To se vidjelo upravo posljednjih 15-ak godina kada je žestoko istupao u javnosti, kada je uvijek nalazio razloga da kaže što misli, ali isto tako uvijek imajući struku, svoju poziciju za sebe.

Hoću reći kako je na neki način htio istaći da ta struka kojoj pripada, povijest umjetnosti, kojoj je bio potpuno predan, zapravo ima što reći. Radovan Ivančević ostati će zapamćen ne po svojim brojnim knjigama, ne po svojim stotinjak znanstvenih radova, nego će u srcima mnogih, u memoriji većine ostati zapamćen kao javna ličnost, kao ličnost koja se usudila govoriti i kada su drugi šutjeli, koji je za to nalazio uvijek razloga, koji je govorio prvi glasno o zbirci Mimare, čovjek koji je ovdje stanovao, kada je to bilo neumjesno, kada su mu mnogi spočitavali, ali ne i Mimara.

Međutim, kada je trebalo govoriti o šibenskoj katedrali, o Dubrovniku, govorio je svim srcem, svom žestinom isto kao što je trebalo govoriti i o mostarskom mostu.

Oni koji su ga poznavali, poznavali su ga mnogi, oni kojima je predavao, predavao je mnogima, jer nije predavao samo na Odsjeku za povijest umjetnosti, nego je predavao dugi niz godina na Kazališnoj akademiji, predavao je, kako sasvim mlad, na Radničkom sveučilištu Moša Pijade. Dakle, cijeli svoj život, na neki način, posvetio je predavanju, podučavanju onome što se smatra da je ne tako zahvalno.

Kao čovjek, kao kolega bio je dragocjen i bilo što da kažem može zvučati patetično i zato neću više govoriti. Meni je pomogao jako mnogo. Pamtiću ga u jednoj situaciji, u jednoj zgradi u Vukovarskoj aveniji, koja se zove Općinski sud. Naime, posljednjih petnaestak godina bio sam vrlo često u toj zgradi. U jednoj raspravi Ivančević je bio pozvan kao svjedok, meni nepristran, koji je branio zapravo mene. Zapamtio sam ga kako stoji oslonjen za jedan pult, kako ga jedan loš odvjetnik, koji je mene optužio, vrijeđa. Nikada neću zaboraviti taj položaj tijela, taj glas, koji je bio jasan i precizan.

Hvala Ivančeviću za sve što nam je ostavio. Pridružio nam se odmah jer je znao da ovo društvo dat će nešto drugo, a on se uvijek zalagao za druge. Slava mu!

VISKOVIĆ: Zamolio bih vas da minutom šutnje odamo počast.

Nakon duge pauze u okupljanju, sjećate se, neki su od vas u veljači bili na našem plenarnom skupu, moram vas, naravno, izvijestiti o tome što se događalo u međuvremenu. Stjecajem okolnosti mi smo uselili u ove prostorije tek negdje u ljeto, budući je ovaj prostor bio dosta zapušten, osposobljen je tek u mjesecu rujnu, tek u listopadu smo kupili telefone, kompjutore, naprosto je bila otežana komunikacija, mnogi su mi se žalili u to vrijeme i pitali što je s našim Društvom. Ja sam svjestan da se većina naših članova osjećala na neki način odrezano. No, da se vratimo na taj mali historijat nastanka našeg Društva. Negdje u rujnu prethodne godine jedna grupa ljudi,

nezadovoljna stanjem u Društvu hrvatskih književnika, zatim jedna grupa ljudi, koji se uopće nisu htjeli učlanjivati u to Društvo kakvo je bilo, našli smo se u Novinarskom domu i pokrenuli inicijativu osnivanja Društva pisaca, a negdje u listopadu pretprošle godine to Društvo je doista i osnovano. Dapače, u tom prvom trenutku činilo se i puno ambicioznije od onoga što smo planirali. U prvi mah mi smo mislili da će Društvo imati 60 do 80 članova, da će to biti uska elitna organizacija, po tome što će okupljati estetske istomišljenike, što će agilno djelovati, što će se na neki način razlikovati od onako glomaznog, neefikasnog Društva hrvatskih književnika, s kojim smo bili nezadovoljni.

Neki će se sjetiti da u trenutku kada sam bio izabran za predsjednika Društva, rekao sam da sam s jedne strane ponosan što mi je pokazano povjerenje, a s druge da sam apsolutno svjestan svih nedaća koje stoje pred nama, svih poteškoća. U krajnjoj liniji, već sama činjenica da je to Društvo moralo imati neku adresu da je adresa tog Društva bio privatni stan. Sva sreća da su kolege iz Instituta Vlado Gotovac pokazali dobru volju da nam pomognu, da smo se u početku koristili njihovim prostorijama, nekim njihovim administrativnim uslugama, da smo se naprosto imali gdje sastajati kako bismo neke inicijalne stvari pokrenuli. Međutim, činjenica je da smo zakasnili na sve moguće natječe za prijavljivanje programa i za traženje nekih elementarnih sredstava, tako da smo praktički dobar dio slijedeće godine bili bez ikakvog novca kojim bismo bilo što pokrenuli. Svako slanje najobičnijeg poziva moralo je biti financirano iz osobnog džepa, svaki telefonski razgovori isto idu na teret privatnog novca, tako da je zaista u toj situaciji komuniciranje jako otežano.

Na svu sreću, Dražen Katunarić i ja, koji smo već u Društvu književnika vodili određene časopisne projekte, predmnijevajući do čega će doći, da će doći do raskola u Društvu književnika, ipak smo uspjeli prijaviti naše časopisne projekte, tako da smo sredinom prošle godine ipak dobili neku dotaciju za naše časopise, koji su onda poslužili kao nekakva baza i djelatnosti Društva i u krajnjoj liniji kao izvor financija za samo Društvo.

Kada smo dobili napokon ovaj prostor – govorim to zbog toga da bih naglasio da smo na taj prostor čekali 7 do 8 mjeseci, iako su mnogi govorili da smo mi, eto, miljenici vlasti, ali ta vlast nas je deklaratorno u samom početku podržala zbog toga što je naše istupanje iz Društva književnika uslijedilo nakon golemog skandala. Normalno da oni koji vode kulturnu politiku osjećaju dužnost da iskažu vlastiti etički stav prema tome što se u tom trenutku događalo. Međutim, vlast, ministar kulture tadašnji, naravno da mora voditi računa i o nekim drugim društvenim relacijama, tako da mi, što se tiče financiranja, što se tiče stvarne podrške, koja bi bila izražena u financijskoj potpori, nismo imali nikakav povlašteni status.

To se u krajnjoj liniji pokazalo kasnije kada se određivala dotacija za naše Društvo, iako smo već u tom trenutku imali blizu 150 članova, dobili smo od prilike tek jednu petinu dotacije, koju za samo hladni pogon dobiva Društvo književnika.

Od samog početka bio sam svjestan da ovo Društvo neće imati nikakav zaštićeni tretman, nego da se za svaku kunu, za svaku

inicijativu treba krvavo boriti i ja sam osobno želio izraziti zahvalnost onim našim članovima koji su se angažirali u našem predsjedništvu, koji su stajali iza naših projekata, koji su gurali neke projekte, po kojima je naše Društvo bilo u proteklom razdoblju prepoznatljivo, i stvarali uvjete, nadam se, za bogatu našu djelatnost u budućnosti.

Kao prvo, uspjeli smo, što smo uspjeli u protekloj godini, osim same činjenice da smo dobili prostor za ovo Društvo i u krajnjoj liniji osigurali da ova ekipa ljudi, koja se tu pojavila, osigurala jedan prostor, bez obzira na to ako i jednog dana budu nezadovoljni kako mi vodimo Društvo, ipak ostaje taj prostor koji smo uspjeli izboriti, i kao nekakva trajna mogućnost organizacijska da se tu okupljaju ljudi, da djeluju, izborna su određena financijska sredstva, određena stalnost financiranja, financiranje Društva za što vjerujem da neće ovisiti o promjenama političkih garnitura.

Činjenica je da se oko ovog Društva okupilo više od stotinu zaista uvaženih intelektualaca, pisaca, tako da svatko tko bi eventualno doveo u pitanje status ovog Društva, morao bi se suprotstaviti toj kreativnoj energiji, u krajnjoj liniji prilično veliki utjecaj ti naši članovi imaju i u medijima i svugdje, tako da svaki pametni, i sadašnji, i budući ministar kulture morati će voditi računa o kreativnoj energiji koja jeste u ovom Društvu.

Dakle, osim tog konsolidiranja i financijskog konsolidiranja u nalaženju prostora, osnovno na što smo se usmjerili u prvoj godini jeste bilo očuvanje nekih časopisnih inicijativa i pokretanje novih. S jedne strane Društvo je preuzelo "Europski glasnik", jedan časopis koji je već potvrđen proteklih godina, kao zaista vrhunska časopisna inicijativa. Mislim da ovaj broj pokazuje kontinuitet te kvalitete. Neki dan smo imali promociju u Muzeju Mimara. Osim golemog broja okupljenih na promociji i golemog interesa javnosti, sve to povezujući kvalitetu i koliko nam je potreban zapravo takav časopis koji nas svojim kozmopolitskim duhom povezuje s Europom. Pored toga pokrenuli smo naš časopis, koji nas reprezentira, odnosno reprezentira našu književnost prema inozemstvu - "Relations", a tu je i "Književna republika".

Ja sam već u više navrata rekao da je redakcija u tom trenutku preuređivala "Republiku", ali je cijela ta redakcija prešla u sastav novog Društva, te je smatrala da ima moralno pravo da nastavi izdavanje časopisa pod okriljem Društva, utoliko prije što Društvo književnika nikada nije bilo osnivač časopisa "Republika". Ona je izlazila dvadesetak godina u nakladnom zavodu "Zora", zatim u Grafičkom zavodu Hrvatske, tek negdje početkom 80-ih prešla je u Društvo književnika, ali od samog početka taj časopis je vodio Branko Maleš, četiri godine, koji je također član našeg Društva, onda smo taj časopis preuzeli moji kolege i ja. Ako se netko može pojaviti kao nositelj tog časopisa, onda je to, prije svega, naše Društvo. To je bio samo jedan od poteza u onemogućavanju rada našeg Društva, u totalnom opstruiranju. Umjesto da shvate kao neki oblik kritike na to što im se Društvo raspalo, da uvide da zaista moraju nešto promijeniti u svom radu, oni su zapravo počeli neku vrstu rata protiv nas, pišući dopise svim gradskim i državnim institucijama, osporavajući nama

bilo kakav legitimitet, a kada je riječ o "Republici", onda su konkretno zaprijetili sudskim procesima.

Kako u tom trenutku nismo imali novaca iz kojih bismo mogli plaćati odvjetnike, a s druge strane mislimo da je zapravo nemoralno za takvu vrstu sporova trošiti državni novac, koji se dobiva od države, a osim toga nisu ni potrebni skandali, onda smo odlučili da naslov našeg časopisa naprosto promijenimo. Naslov časopisa "Književna republika" ima dugu i svijetlu tradiciju u Hrvatskoj, pa prema tome ovo što smo prezentirali u dosadašnjem časopisu, uz neke dopune, može biti i dalje prezentirano. Ipak nam je najvažnije da imamo časopis, a tko će biti nositelj tradicije i tko će biti prepoznat kao nositelj tradicije časopisa "Republika" to ostavljamo čitateljstvu.

Bili smo u velikim poteškoćama, jer zbog toga što su se pojavila dva časopisa, izgubljen je onaj prestižni financijski položaj tog časopisa, tako da je praktično dotacija bila prepolovljena, pa smo bili prisiljeni na traženje dodatnih mogućnosti. Uspjeli smo ih naći tako da smo imali regularnost izlaženja časopisa. U međuvremenu nismo prekinuli to Društvo, koje nije ni postojalo, jer administrativno nije bio organizirano, nije imalo svoje prostorije, nije imalo svojeg novca, uspijevalo je čak u takvim uvjetima izdavati časopise, tako da je regularno izašlo u šest dvobroja prošle godine.

Osim toga časopisa izlazila su i još dva časopisa, koja uređuje gospodin Katunarić, a krajem godine nam je pristupio i pod našim okriljem će također izlaziti i časopis "Tvrđa". Opet se radi o jednoj vrlo kvalitetnoj časopisnoj inicijativi. Žarko Paić, glavni urednik tog časopisa, procijenio je da bi taj časopis mogao dobiti dodatnu kvalitetu, pa u krajnjoj liniji jedan stabilniji položaj u financiranju, s druge strane i participacija članova našeg Društva u tom časopisu se pretpostavlja. Sasvim sigurno da će ta simbioza biti obostrano korisna.

Ono što nam nedostaje u toj časopisnoj lepezi jeste časopis baš za najmlađu generaciju. S obzirom na to što mi jesmo jedno dominantno društvo u kojem se okuplja mlađa i srednja generacija pisaca, ja u ovom trenutku pregovaram s nekim mladim piscima, koji već imaju neko časopisno iskustvo, izdavali su časopis pri katedri za komparativnu književnost. Radi se o ljudima između 20 i 25 godina i nadam se da ćemo već ove godine dobiti jedan časopis najmlađe generacije.

Pokrenuti ćemo također, to planiramo za ovu godinu, o tome će govoriti više kolega Đurđević, i jednu ediciju Hrvatskog društva pisaca, tako da ćemo izdavati i knjige, a kada je riječ o daljnjim djelatnostima, upravo počinje naša tribina. Doduše, mi smo imali neke naše prezentacije i tribine još i u toku protekle godine. Na našoj tribini predstavljen je, recimo, sarajevski časopis "Sarajevske bilježnice", zatim su u našoj organizaciji bila također i gostovanja francuskih pisaca, zatim mađarskih pisaca. Mi nismo imali svoj stalan prostor za tribinu, to je bilo samo nominalno, kao naše tribine, na različitim mjestima u gradu.

Ja sam osobito inzistirao, ljudima koji vode gradsku kulturnu administraciju i ovu državnu, malo sam se popeo na tjeme time stalno ih povlačeći za rukav i govoreći da ove dvorane, koje ovdje imamo, moraju biti nama naprosto otvorene za održavanje tribine. Društvo

pisaca nije njegova administracija da gore postoji ta soba, jer Društvo jesu njegovi članovi, a ne mi koji administriramo, vodimo poslove našeg Društva.

Prema tome, otvoreno je, ne treba samo čekati da inicijativa dolazi od Uprave. Ja bih molio one koji imaju ideje da mi se priključe, kada je riječ o tribinama da izađu sa svojim idejama, da daju prijedloge, u krajnjoj liniji, za časopise i za našu izdavačku djelatnost.

Iako sada dobivamo na korištenje ovaj prostor, ja zahvaljujem ljudima iz Gradskog ureda za kulturu, koji su nam pomogli u dobivanju ovog prostora, tako da u srijedu imamo dvije tribine. Biti će predstavljena nova knjiga našeg potpredsjednika Zorana Ferića, u jutarnjim satima, u 11 sati, a u 18 sati biti će predstavljanje časopisa.

Dakako, u sklopu ove tribine ne namjeravamo samo prigodne promocije, komemoracije, nego namjeravamo raditi žive polemičke tribine, tako da, što se mene tiče, mislim da bi bilo jako dobro u ovom trenutku, s obzirom na to da ljudi koji obično markiraju javnosti da su uglavnom svi članovi ovog Društva, da jedna tribina bude posvećena usponu, odnosno slomu FAK-a. To bi bilo dosta zanimljivo, dosta burno, a moguće su i tribine o socijalnom statusu pisaca, zatim oko svođenja bilance određenih fenomena u hrvatskoj kulturi, pitanja koja se odnose na kulturnu politiku.

Ima među nama ljudi koji su stranački angažirani, pa je moguće da i oni realiziraju jedan dio svojih interesa za kulturnu politiku preko naše tribine. Ja bih volio da to ne bude samo jedan regularni termin da se okupljamo na tim tribinama, nego da to bude permanentna radionica.

Budući da su za ovaj prostor zaduženi i Klovićevi dvori, ja bih molio predstavnike medija da nas podupru u tome da administracija Klovićevih dvora bude blagonaklona prema nama i da nam omogući čak ako ovdje bude nekih drugih sadržaja, recimo ako bude otvoren nekakav restoran, da taj restoran ima u sebi uključenu kulturnu komponentu, koja će omogućavati da se barem u jednoj dvorani održavaju književne priredbe. Tako bi ovaj prostor bio doveden u potpunu kulturnu funkciju.

Možda niste vidjeli, ali dolje imamo dosta veliki podrum i možda bi se u dogledno vrijeme, uz dosta velike investicije moglo temeljito renovirati, nešto napraviti.

Ovo je sada relativno osposobljen prostor, ali moram ipak posebnu zahvalnost iskazati Milošu Đurđeviću koji je cijelo ljeto bio ovdje. Prostor je bio dosta zapušten, Đurđević je ostao u Zagrebu i s ličiocima, s majstorima sređivao ove prostorije. Nismo imali nikakva posebna sredstva za uređenje prostora nego smo to radili od novca koji smo dobili za naše časopise, uređena je parna kotlovnica, što je investicija koja je koštala šezdesetak tisuća kuna.

U svakom slučaju, s vrlo malim, minimalnim sredstvima to je napravljeno. Da nam je to država uređivala, vjerojatno bi to koštalo stotinu tisuća kuna. Na kraju moram reći, odlazeća administracija nam je refundirala jedan dio tih troškova, tako da to ipak nećemo osjetiti na izdavanju časopisa.

Sada dolazi jedan segment do kojeg je nama jako stalo, a to je segment međunarodne suradnje. U prošloj godini započeli smo

suradnju s Francuzima. Nedavno smo potpisali s predstavnicima francuske administracije, s Francuskom ambasadom, Francuskim institutom, jednim regionalnim društvom pisaca iz Francuske, jedan sporazum o razmjeni po kojem bi četiri francuska pisca došla u Dubrovnik. Dolje je zakupljena jedna rezidencija za njihove potrebe, a s druge strane bi četiri naša pisca otišla na stipendiju od 1 do 3 mjeseca u Montpellier. O tome može reći nešto kasnije, kada budemo imali posebnu točku međunarodna suradnja, i Zvonko Maković, koji je određen kao naš prvi član, koji je otišao na tu stipendiju.

Možete misliti, pogotovo za ljude koji se inače bave francuskom književnošću, ili mlade ljude da takav boravak u Montpellieru u Francuskoj, koji je osim toga i praćen jednim novčanim iznosom od stipendije, može jako puno značiti. Po onome što smo vidjeli s francuskom stranom, izgleda da ta rezidencija u Dubrovniku neće biti iskorištena od Francuza cijelu godinu, a mi zakupljujemo taj prostor na godinu dana, tako da se pojavljuje mogućnost da iskoristimo taj prostor, ili da pozovemo neke prevoditelje, strane pisce koji su nam jako važni, da budu gosti tamo, ili da po nekom redu, transparentno, to će imati u vidu svi članovi Društva, neki naši članovi koriste tu rezidenciju, recimo petnaestak dana, pišući neku svoju knjigu.

Osim te inicijative ima i drugih, nadao sam se da će danas doći naš potpredsjednik zadužen za međunarodnu suradnju, gospodin Nenad Popović, ali on je izostao, ali reći ćemo nešto i o tim inicijativama, tako da ćete vidjeti da imamo jedan dosta ambiciozan i bogat program međunarodne suradnje.

Posebna točka koju smo najavljivali kao važan dio naše aktivnosti, jeste borba za sindikalna prava. Između ostalog za izmjenu statusa pisca i za zaštitu autorskih honorara. Postojale su dvije mogućnosti kako se možemo boriti za ta prava. Jedna je bila neka vrsta štrajka pisaca, to bi bilo nešto demonstrativno, to bi bilo dosta izazovno za medije, ali pitanje konačnog efekta i protiv koga štrajkati? Svojevremeno je Društvo književnika htjelo napraviti, na neki način, bojkot izdavača. Ali bojkotirati izdavače u situaciji kada većina naših domaćih pisaca nije uopće tržišno zanimljiva... Prema tome, njihovim neizdavanjem izdavači ništa ne postižu. U Hrvatskoj postoji 20 – 30 pisaca koji su isplativi tržišno. Prema tome, jedino bi nekog smisla imalo da oni proglase štrajk. Ili, s druge strane, štrajkati protiv Ministarstva, kao administracije, koja nedovoljno potiče stvaralaštvo.

Međutim, mi smo pokušali u taj prvi mah više djelovati preko naših članova u institucijama, koji su članovi raznih povjerenstava za kulturu, osobito pri ministarstvu kulture pri Gradu, osobito pri Državnom ministarstvu kulture, dakle kroz institucije sustava. Ako ste primijetili, prošle godine se zaista na kulturnom tržištu nešto izmijenilo. Uspjeli smo postići to da naprosto počne neka vrsta stvaranja tržišta, da se povećaju autorski honorari, tako da se s te strane, barem u onom dijelu koje je to tržišno logično, mislim da smo neke stvari, bilo kao urednici u izdavačkim kućama, koje prate pisce, a dosta je u proteklom razdoblju pisaca došlo na uredničke pozicije, jer su mogli dosta usmjeravati stanje na literarnom tržištu, ili utjecati na položaj pisca, a s druge strane kroz kulturno vijeće bilo je nekakvih

efekata, s te strane ja sam pokušavao, kao član Vijeća za knjigu, djelovati na to da jedan dio sredstava, koji se dobiva za potporu, da bude kanaliziran u honorare pisaca..

Međutim, tome su se dosta opirali sami izdavači, pa smo onda pokušali plasirati ideju da cijela godišnja produkcija bude podvrgnuta nekom sustavu revitalizacije, pa nakon što je gotova godina, onda bi se dodatno još u Ministarstvu kulture knjige koje stručno povjerenstvo proglasi vrednijima u protekloj godini, onda bi dodatno pisci dobivali neke honorare i na taj način stvorena nekakva baza za to da postoje čak i profesionalni pisci. To je paradoksalna činjenica, koju sam već nekoliko puta naglašavao, postoji oko tisuću ljudi koji se profesionalno bave kazalištem i žive od toga. Međutim, gotovo da nama pisaca, koji profesionalno žive od svog pisanja, možda bi se na prste jedne ruke moglo nabrojiti, koji godišnje zarade toliko da mogu preživjeti od toga, od svog posla.

Književnost je najmanje dotirana od svih grana umjetnosti. Posve je normalno da vrhunski naš pisac radi kao srednjoškolski profesor, kao lektor negdje, a mi to ne bismo htjeli, jer svakome bi bilo jako čudno, recimo, kada bi netko tražio od glumca da bude još i profesor na školi.

Bojim se da neki pozitivni koraci, koje je prošla administracija učinila u tom popravljaju položaja knjige, posebno i pisca, nisam siguran da će opstati taj trend i moramo biti spremni, ako nova administracija pokaže želju da smanji dotok sredstava, da smanji dotaciju u literaturi, mislim da moramo biti spremni na jednu kolektivnu akciju ne samo našega Društva, nego da se udružimo s ostalim kolegama i da zahtijevamo da razina dotiranja literature bude ostavljena barem na zatečenoj razini, a da ne budu zaštićeni samo nakladnici nego da se nešto napravi i na poboljšavanju statusa honorara pisaca.

Na neki način već vidim ocjene da je naprosto previše dotirana literarna produkcija. Moram reći da je moje iskustvo da otkupi knjiga u ukupnoj cijeni pojedinačne knjige, kao neka vrsta dotacije, sudjeluju 20 do 30 %, a kada imamo, recimo, primjer kazališta, onda ćemo vidjeti da u većini kazališta ono što se preko ulaznica realizira kao dohodak, da to zapravo čini 10%, odnosno da država čak unosi u teatar, kao posebnu umjetničku disciplinu, negdje 90%.

Ako bi se eventualno administracija odlučila na smanjivanje dotacija za knjigu, za pisce, mislim da nam predstoji, i administraciji i nama, jedno vrlo napeto razdoblje. S obzirom na to da je naš ministar jedan racionalno pragmatičan čovjek, nadam se da on to neće dopustiti, utoliko prije što se pokazalo da dotacije koje prolaze, ulaze u sferu nakladništva, da su bitno povećale, ako hoćete i zaposlenost u toj struci, pojavio se ne samo veliki broj nakladnika, rapidno je povećan i broj knjižara, a osim toga znamo da knjižare ne možemo shvatiti isključivo kao sferu male privrede, odnosno sferu biznisa, nego se naprosto radi o kulturnoj funkciji koju te knjižare obavljaju.

Prema tome, ulaganjem relativno malih sredstava, koliko znam tu je Branko Maleš koji je bio vičan administraciji, ali koliko znam

davano je godišnje oko 30 milijuna za biblioteke, što je ukupno 60 milijuna kuna što je odlazilo na knjigu, a s drugim sredstvima se uspjele i dati poticaj nakladničkoj struci i knjižarama, i nešto je učinjeno za poboljšanje položaja literata, tako da su s relativno malim sredstvima postignuti relativno pristojni ekonomski efekti, i osim toga intenzivirana je književna scena. Možemo reći da je književni život, pa i produkcija knjiga ove godine bilo, recimo, objavljeno preko 20 romana, a prosjek u 90-im godinama je bio 6 do 7 romana godišnje, da je naprosto produkcija knjiga neusporedivo veća, a usudio bih se reći da je i kvaliteta produkcije u ovom trenutku iznimno velika i jaka.

Radili smo nešto dosada i na poboljšavanju statusa pisaca, a nadam se da će naša aktivnost sada, kada smo konsolidirani, kada imamo uvjete za to, naša aktivnost biti veća i naša komunikacija sa članstvom veća.

Moram reći da jedna od stvari, koju smo u toku prošle godine učinili, da smo u jesen instalirali našu web stranicu, ona se još uvijek upotpunjava, nešto će nam naš tajnik reći što ona sve mora sadržavati, ona će donositi podatke o svim našim piscima, njihove biografije, obavijesti o novim knjigama, ona će sasvim sigurno značiti nešto za prezentaciju ne samo naših članova, nego općenito o hrvatskoj književnosti u zemlji i inozemstvu.

Eto, to je nekakva kratka rekapitulacija onoga svega što smo radili u ovom trenutku. Znam da kod nekih zaista postoji osjećaj da nemamo vezu, odrezani smo, ali preko Interneta, preko naših kompjutora, preko običnih pisama, možemo intenzivnije komunicirati, imati ćemo ovdje tribinu, sastajati ćemo se, mislim da će taj osjećaj unutrašnje kohezije biti jači, a o nama ovisi koliko ćemo svi biti zadovoljni ovim što ovo Društvo radi.

Ja vam zahvaljujem na pozornosti. Kao 5. točka dnevnog reda idu izvještaji glavnih urednika časopisa. Molio bih Dražena Katunarića da nas izvijesti o svoja dva časopisa, "Relations" i "Europski glasnik".

Oprostite, ima li netko primjedbu na izlaganje predsjednika? Ima li netko, možda, želju da nešto nadopuni? (Nitko).

KATUNARIĆ: Kao što znate, u okviru Hrvatskog društva pisaca pokrenuti je novi časopis "Relations" (po istoimenoj biblioteci u kojoj je izašlo 13 dvojezičnih knjiga kulturnih veza) koji će izlaziti dva puta godišnje na stranim jezicima. Taj časopis nije nastao iz potrebe da potvrdi europsku orijentaciju Društva pisaca i postane dio njenih međunarodnih aktivnosti, nego u prvom redu iz svijesti da u inozemstvu hrvatske pisce neće puno prevoditi, pa mi samo moramo davati relevantne književne informacije stranom interesentu (a to su izdavačke kuće, slavističke katedre, urednici stranih časopisa, prevoditelji, itd). O vlastitom literarnom postojanju, ali i sebe dovoditi u relaciju prema drugima.

Upravo ta zrcalna struktura i otvorenost tvore identitet ovoga časopisa i oblikuju njegove zahtjeve da potencijalnim činiteljima postane referentno štivo i nezaobilazan instrument inicijacije, ili dublje poznavanja hrvatske književnosti.

Mi smo se odlučili za individualno vrednovanje i bogato portretiranje značajnih pisaca, koji u ovom, ali i prošlim vremenima inkarniraju hrvatsku književnost. Ako je tko od vas imao u rukama posljednje brojeve "Mosta", posvećene Vladi Gotovcu i Antunu Gustavu Matošu, shvatiti će vrlo brzo "Relations" inzistira na kontinuitetu, te je koncepcijom i formatom ostao sličan nekadašnjem "Mostu". Kako nova serija "Mosta" objavljuje više informacije iz hrvatskog književnog života, nego prijevode književnih djela, što je isto vrlo bitno, to nam je dalo još više argumenata da ustrajemo na koncepciji koja će donositi što više integralnih prijevoda djela hrvatskih pisaca, s tom razlikom što će časopis više biti okrenut suvremenim hrvatskim piscima i temama i sa svrhom da pomogne autoru u njegovoj potrazi za stranim izdavačem.

Tako u prvom dvobroju, koji smo izdali na njemačkom jeziku, napravili smo relativno zaokruženi portret Roberta Perišića, koji sadrži njegovu auto-kronologiju, izbor najkvalitetnijih priča, te kritičko – teorijske napise o samom piscu, i iscrpan dosje o Antunu Branku Šimiću, s reprezentativnim izborom iz njegovih djela, te kritičko – teorijskom valorizacijom. U manjem opsegu donosimo i prijevode drugih autora. Osim tih dosjea, koji čine kostur svakoga dvobroja, uveli smo stalne rubrike, kao što su, Kritičari vam predstavljaju najbolje hrvatske knjige u tekućoj godini (ovaj put Pogačnik za prozu, Benčić za poeziju), Recepcija naše književnosti u inozemstvu (na njemačkom govornom području, to je u ovom slučaju Fabio, Jergović, Ferić, Lovrenčić), bibliografija objavljenih knjiga, itd.

Idući dvobroj, koji će izaći vrlo brzo na francuskom jeziku, bit će posvećen Radovanu Ivšiću i Zvonku Makoviću, ali će donijeti i značajne prijevode drugih suvremenih hrvatskih autora, kao što su Ratko Cvetnić, Damir Karakaš, Tomica Bajsić i drugi.

Što se tiče "Europskog glasnika", što je spomenuo predsjednik, možda ste pročitali, a neki od vas i bili na promociji njegova osmog broja, na II katu u muzeju Mimara. Sudeći po golemom interesu, koji je atipičan za odjek jednog časopisa, a bilo je prisutno više od 200 ljudi, što se ponavlja iz godine u godinu, možemo reći da je to isto svojevrsni fenomen na posve drugačiji način, nego što je to bio, recimo, FAK, što budi nadu da nije sve izgubljeno u stvarima književnosti i ideja.

Kao što znate, "Europski glasnik" je časopis koji je obilježen duhom znatiželje, otvorenosti, intelektualno zahtjevan i ambiciozan. U najnovijem broju on nastavlja tu svoju tradiciju njegovanja konfrontacije različitih mišljenja oko jedne određene teme. Ovoga puta to su bili polemički dosjei oko afere novih reacionara na temelju pamfleta Daniela Lindenberga, recentni radovi vodećih teoretičara o raskidu Europe i Amerike, zatim sukob oko statusa emocija na temelju radova svjetski poznatog neurologa Antonia Damasia, objavljivanje Handekova teksta o Haagu i reakcija na nju iz pera Louise Lambrichs.

Šigurno ste pročitali u tisku da je prošli tjedan na svečanosti u dubrovačkom kazalištu naš predsjednik, Velimir Visković, uz Anne Potie, predstavnicu Regionalnog centra Languedoc Roussillon, Olivera Brochera, direktora Francuskog instituta, koji je najviše zaslužan što

se ovaj projekt realizirao, te gospođe Zvrko, predsjednice Francuske alijanse u Dubrovniku, potpisao ugovor o međusobnoj razmjeni pisaca na relaciji Francuska – Hrvatska, odnosno Montpellier – Dubrovnik.

Mislim da je to značajan datum za naše Društvo koji označava početak jakih međunarodnih veza. Tim potpisom, kao Društvo, možemo našim članovima ponuditi nešto konkretno, o čemu je pisac mogao dosada samo sanjati, a to je da negdje usred Europe može u miru stvarati bez materijalnih briga i uspostaviti vrlo važne kontakte s drugim piscima i izdavačima.

U internom natječaju, koji ćemo vrlo brzo objaviti, stekle su se osnove da godišnje četiri hrvatska pisca odu u Francusku, pod vrlo dobrim uvjetima, u trajanju od jednog od tri mjeseca, a da mi za uzvrat u Dubrovniku ugostimo četiri francuska pisca. Sa zadovoljstvom mogu konstatirati da je prva razmjena pisaca već učinjena, a sudeći po iskustvima Zvonka Makovića, uvjeti i dojmovi su doista odlični.

Drugi aspekt ovog ugovora je što smo se njime stavili na europsku mapu rezidencija pisaca. Naime, prvi puta naše Društvo ima u najmu rezidenciju pisaca u Dubrovniku, u kojoj može ugošćavati strane pisce u dogovoru s francuskim partnerom, a već sada se dogovara da Frederic Beigbeder, koji će doći u proljeće u Hrvatsku, boravi tamo neko vrijeme.

Rezidencije pisaca u Europi su već ustaljeni način promocije književnosti. Rezidencije pisaca baziraju se na slobodi, zapravo na višku slobode kretanja, misli i izražavanja i od renesanse do danas zapravo su poziv na plodnu interakciju, na iskustvo slobode.

I sada bih vam želio pokazati ovaj jedan vodič, u kojem je zabilježeno postojanje 180 rezidencija pisaca iz 27 zemalja Europe. Svaka zemlja ima svoju stranicu, točne podatke o načinu uspostavljanja kontakta s njima. Među njima je zabilježena, po prvi puta, i naša rezidencija. Na taj način moguće je uspostaviti i kontakte s drugim zemljama i rezidencijama pisaca.

VISKOVIĆ: Nadam se ćeš ovaj primjerak poslati u naš ured (D. K. naručili smo pet primjeraka) da će našim članovima biti dostupno i u krajnjoj liniji mogu se natjecati. Uglavnom su internacionalni natječaji, pa se naši članovi mogu natjecati za stipendije i boravak u drugim rezidencijama za pisce.

U ovom konkretnom slučaju francuska strana snosi veći dio troškova, a nadam se da će naše Ministarstvo kulture iskazati želju da barem u onoj maloj mjeri u kojoj i mi moramo participirati, da nas podupre. U krajnjoj liniji to što radimo jeste u interesu hrvatske kulture i mi smo spremni na naše natječaje za ovu stipendiju uključiti i ljude koji nisu članovi našeg Društva, a imaju nekakav reprezentativni opus iza sebe, imaju već kontakt s francuskom kulturom, ili se pak radi naprosto o talentiranim ljudima, kojima bi dobro došlo francusko iskustvo. Propozicije tog natječaja biti će objavljene na našim web stranicama i brzo ćemo napraviti taj raspored za slijedeću godinu.

Bi li ti, Zvonko, htio reći nešto o svojim iskustvima?

MAKOVIĆ: Ja sam uskočio u Montpellier iz jednostavnog razloga, jer kada su počeli ovi pregovori (Draženi ispred Društva, Brocher,

direktor Francuskog instituta također) domaćin je bio regionalni centar pisaca. Gospođa Anne Potie, koja je boravila u Dubrovniku, gdje je prošle jeseni organizirala zajedno s drugim partnerom susret, objavili su publikaciju, vrlo su zainteresirani da se stvori red rezidencija širom Europe, da bi naprosto danas pisci mogli boraviti u drugim sredinama.

Montpellier je grad na jugu Francuske, zanimljiv i lijep grad, kazališni život je zanimljiv, ima jednu od najboljih francuskih knjižara. To je sveučilišni grad, ima puno studenata, 200 tisuća stanovnika, veličine Splita. Mjesto gdje je regionalni centar pisaca ne nalazi se u samom Montpellieru, nego u jednom dvorcu, 15 km dalje i u tom dvorcu iz vremena Louisa XIV je zapravo kulturno središte samog grada, regije. Boravak tamo je idealan upravo za stvaranje, pisanje, čitanje. Mogući su i kontakti, predavanja, razgovori, gostovanja na tribinama. U Montpellieru se svakog tjedna održava po nekoliko književnih večeri, gdje dolaze ljudi iz cijele Francuske, ne samo pisci nego i drugi, koji promoviraju svoje knjige.

Jedna vrlo važna napomena, smještaj je osiguran u samom centru Montpellierera, u jednoj lijepoj rezidenciji, s korištenjem Interneta itd. i da je boravak plaćen.

Vi ćete u ovoj knjizi, ako vas interesira, moći naći mjesta tih 180 rezidencija širom Europe, vidjeti kako je gdje plaćeno. Trošak snosi regionalna uprava. Dakle, preporučam svakome da ode, ali je neophodno znanje jezika!

VISKOVIĆ: Kao urednik časopisa "Književna republika" ostao sam dužan podnijeti izvještaj o časopisu. Ono što je osnovno, prošle godine pojavilo se šest dvobroja, ispunili smo u potpunosti program. O kvaliteti je neumjesno da ja govorim, potrudio sam se da većina naših članova redovito dobiva taj časopis, a ono o čemu bih vam eventualno mogao pričati, to je kratka povijest tih gerilskih uvjeta u kojim se stvaralo naše Društvo.

Naime, prve novce za časopis, budući su Draženovi časopisi izašli potkraj godine, onda nije imao takvih problema, ali reći ću vam da na neki način shvatite zorno što je značilo osnivati ovo Društvo, s kakvim se problemima suočavalo, mi smo pokušavali raditi časopis, koji će imati redovnost izlaženja. I zaista smo već u veljači uspjeli da su se pojavila dva dvobroja, tako da smo pokrili prva četiri mjeseca.

Međutim, što je to značilo? Zahvaljujući nekim svojim dobrim vezama, s nekim izdavačima, uspio sam da nam se na kredit otisne taj prvi broj. I što se onda dogodilo? Imali smo dvije hrpe po tisuću primjeraka časopisa, koje su stajale u skladištu tiskare, trebalo je dalje organizirati slanje pretplatnicima, slanje onima koji dobivaju besplatno primjerke. Nikakvu administraciju nismo imali, niti kune na računu. Našao sam se pred tim hrpama, 50-tak komada ćemo na plenarnoj skupštini podijeliti ljudima. Radilo se o tome da li da ja to potrpam u prtljažnik automobila, pa razvozim po zagrebačkim knjižarama, da li da sam pakiram "Književnu republiku", a loš sam u pakiranju, nikada to u životu nisam radio, pa onda šaljem ljudima.

Što sa svim tim raditi, pitao sam se. Onda sam se dogovorio s ljudima iz "Profila", koji su nam sponzorirali tiskanje tih prvih

brojeva, da oni preuzmu distribucije svega toga. Na svu sreću aktivirao sam neke veze.

Samo da vam ilustriram što znači izdavati, ni iz čega početi izdavanje jednog časopisa. Nismo čak imali ni listu pretplatnika, jer je ona ostala u starom Društvu, tako da sam sam morao rekonstruirati oko 250 adresa. Onda je trebalo propitati sve stare pretplatnike "Republike" da li se žele pretplatiti na naš časopis.

Moram reći da je jedan broj knjižara sa stanovitom indignacijom dočekao novi časopis, pa nisu htjeli preuzimati taj časopis. Tek sada rekonstruiramo prodajnu mrežu ovog časopisa. U situaciji smo da je časopis dosta tražen s obzirom na to da se jedna žestoka polemika o jeziku vodi na stranicama tog časopisa, da su u nekim institucijama fotokopirani prilozi toga, a u nekim knjižarama je časopis naprosto nedostupan. Nije samo problem dostupnosti našeg časopisa, a tim su se suočavali svi časopisi, naprosto cijene su niske, marže su niske, golema produkcija knjiga, prostori knjižara nisu veliki, tako da knjižare u principu nisu zainteresirane za časopis. Samo na sastavljanje popisa pretplatnika, a to znači nalaženje adresa, telefonskih brojeva, osobno sam utrošio skoro 15 dana, namrcvario se, a to je manji posao u pokretanju časopisa.

No, na sreću sve je to iza nas, časopis relativno regularno izlazi, on je bitno manje dotiran nego što je bila nekadašnja "Republika", ali mislim da na kvaliteti nije izgubio. O tome ja neću suditi. U svakom slučaju osobno mogu reći da sam zadovoljan, evo, tu su ispred nas časopisi. Časopis "Tvrđu" danas nećemo predstavljati, možemo o njoj samo najbolje reći, ona tek u budućnosti postaje naš časopis, mi ćemo biti potpisani kao njegov izdavač.

Naravno, urednički doprinos našeg uvaženog člana, Žarka Paića, u tom časopisu i u svim časopisima gdje se on pojavljuje, je zaista nemjerljiv, tako da mi je drago nešto što on sam potpisuje, kao glavni urednik, se pojavljuje kao jedna od naših bitnih inicijativa.

Osim toga, ja to stalno naglašavam, naše Društvo to nisu ove prostorije, administracija, nego su to naprosto naši članovi. Čak i onda kada se gotovo ništa nije čulo o djelatnostima našeg Društva, postojala je ta književna aktivnost našeg Društva i zaista mogu reći da smo u protekloj godini članovi našeg društva su osvojili 90% relevantnih nagrada u ovoj državi, što govori da je zapravo ta najkreativnija krema hrvatske književnosti okupljena u našem Društvu.

Iako brojem imena, koja su zastupljena, mi još jesmo i na sreću smo manji, ekskluzivniji od Društva hrvatskih književnika, ali po broju knjiga sasvim sigurno, a pogotovo kvalitetnih knjiga, ne zaostajemo za njima.

No, vratimo se na slijedeću točku, koja je već započeta, na program međunarodne suradnje. Danas smo se dogovorili s Nenadom Popovićem da on bude taj čovjek, koji će izložiti taj program međunarodne suradnje, budući da on i vodi neke od naših projekata, no ja ću sumarno vam reći što planiramo za tekuću godinu.

Prije svega, to su dvije važne prezentacije hrvatske književnosti u inozemstvu. Jedna bi se trebala odigrati u Rimu. Popović i Matvejević u suradnji s gospođom Simonom Gotovac, trebali bi osigurati jednu reprezentativnu rimsku dvoranu, kontakte s

talijanskim piscima, jedna grupa od 6 – 7 pisaca trebala bi otići tamo i prezentirati sami sebe, svoja djela, ali i hrvatsku književnost u cjelini i istovremeno ostvariti kontakte sa talijanskim piscima.

Drugo je inicijativa Nenada Popovića, prezentacija hrvatske književnosti u Berlinu. On je već tamo obavio konzultacije, napravio je jedan plan nastupa naših pisaca. Za jednu i drugu prezentaciju morali bismo dobiti neka elementarna sredstva, koja bi pokrila troškove. Nadamo se da ćemo proći na natječajima Ministarstva kulture, da će do realizacije tih prezentacija hrvatske kulture vani doći.

Zatim potkraj godine imamo organizaciju u suradnji s Hrvatskim centrom P. E. N. – a, velikog međunarodnog književnog festivala ovdje, koji će se zvati "Književnost uživo". Pripremamo dolazak nekih ljudi, koji zaista imaju status zvijezda, već je praktično perfekuiran. Postoji mogućnost da u sklopu tog festivala ustanovimo i jednu veliku međunarodnu nagradu, da nađemo sponzora među našim tvrtkama koje bi sponzorirale takvu međunarodnu nagradu. Program je vrlo obilato zamišljen. Žao mi je što nema Sibile Petlevski, koja je preuzela glavnu odluku u osmišljavanju tog festivala.

Dakle, imamo jedan bogati plan međunarodne suradnje, pri čemu, naravno, pokušavamo iskoristiti internacionalne veze, koju imaju naši pisci i u svakom slučaju svaka pomoć, svaka sugestija biti će dobro došla. Ako netko od ovdje prisutnih, netko od drugih članova, ima svoje ideje, recite nam, napišite, elaborirajte svoje ideje, pa ćemo već slijedeće godine pokušati razviti još neke aktivnosti.

Eto, to bi bilo kratko izloženi plan međunarodne suradnje. Ne znam da li netko od kolega želi još nešto reći o tome? (Ne želi.)
Prelazimo na izvještaj tajnika.

ĐURĐEVIĆ: Protekla je godina najvećim dijelom bila obilježena poslovima oko formaliziranja statusa Društva, održavanja već postojećih programa uglavnom izdavaštva, koje je za sada koncentrirano na objavljivanje časopisa, gdje ulazi i regionalni književni skup održan povodom promocije časopisa "Sarajevske sveske/bilježnice" i od kraja ljeta poslovima vezana uz useljavanja u nove prostorije u Basaričekovoj 24.

Sumarni prikaz predloženih i realiziranih programa Društva, kao i shema njihova financiranja, te financiranja osnovnih djelatnosti udruge prezentiran je na tabeli iz koje možete vidjeti koji su točno programi ispred Društva predloženi, kako su prijedlozi prošli u smislu doznačivanja potpore i kako izgleda dinamika njihove realizacije.

U suradnji s Francuskim institutom i zahvaljujući inicijativi Dražena Katunarića pokrenut je novi međunarodni program razmjene francuskih i hrvatskih pisaca na relaciji Montpellier i Dubrovnik, a HDP je kao udruga sudjelovala na 4.godišnjoj konferenciji organizacije International Network for Cultural Diversity (INCD) koja se pod naslovom "Advancing Cultural Diversity Globally, The Role of Civil Society Movements" održala u Opatiji od 13. – 15. listopada 2003. godine.

INCD je osnovan 2000. godine na grčkom otoku Santorini i predstavlja međunarodnu mrežu umjetničkih i kulturalnih udruga i skupina, koje se svojim djelovanjem nastoje oduprijeti "korozivnim učincima globalizacije po kulturalnu različitost". To je organizacija koja predstavlja umjetnike i kulturalne aktiviste kao pojedince i kao pripadnike različitih udruga iz više od 70 zemalja svijeta.

Na opatijskoj konferenciji usvojena je Konvencija o kulturalnoj različitosti, gdje se u preambuli kaže kako globalizacijske snage, liberalizacija tržišta i brz tehnološki razvoj sve više ugrožavaju brojna društva u nastojanjima da očuvaju vlastite kulturalne institucije važeće i obligatorne norme za zaštitu tih kultura.

Inicijativa za zaštitu nacionalnih tržišta krenula je, naravno, od strane vlasti, te se osnovne zamisli u radu INCD uglavnom poklapaju s djelovanjem International Network on Cultural Policy (INCP), neformalne skupine, koju sačinjavaju ministri kulture iz četrdesetak zemalja i koja se od 1998. godine sastaje svake godine.

Kulturalna produkcija i zaštita autohtone ekspresije tu je shvaćena u okvirima tržišta, kao način za što bolji plasman određenog tima roba i usluga. Zato se neprestano ističe kako je potrebna zakonska zaštita kulturalne raznolikosti, kao što se ističe i to da je takav tip zaštite neotuđivo pravo svake suverene države.

U istom smislu se kaže da suverenitet svake nacije u zaštiti vlastite kulture ne smije ići nauštrb onih nastojanja kojima se želi pospješiti intenzivnija i bolja međunarodna kulturalna suradnja i razmjena.

Za jedan od svojih temeljnih ciljeva INCD uzima izrazito nekomercijalna prava, ona koja se odnose na zaštitu prava umjetnika na slobodno izražavanje i slobodu od cenzure, i tu se poziva na izričitu zabranu onih poteza vlasti kojima bi se narušila osnovna ljudska prava. Oko toga je između INCD i INCP od početka postignut konsenzus.

Opatijska konvencija ukazala je na bitnu razliku između te dvije inicijative u tome što INCD inzistira na širem shvaćanju termina kultura i kulturalna različitost, jer se njihovo značenje uvelike razlikuje u različitim društvenim i povijesnim kontekstima i pripadajućim jezicima i kulturama. Važno je da termin kulturalna različitost bude inkluzivan i da u sebi sadržava i podrazumijeva toleranciju i međusobno uvažavanje.

Nažalost, kako je svima poznato, kulturalne razlike često su korištene kao sredstvo za diskriminaciju, odnosno pretvorile bi se u jedan od mehanizama u proizvodnji one netrpeljivosti koja je vodila do otvorenog sukoba i rata.

Jedna od sesija opatijske konferencije – bila je to jutarnja rasprava sudionika iz Srednje i Istočne Europe – bavila se kulturalnom raznolikošću zemalja u tranziciji, jer je od prošle godine INCD odlučio veću pažnju posvetiti zemljama kandidatima za EZ i drugim zemljama iz tog područja.

Tu je u prvom planu bio odnos prema državnim institucijama, koji je uglavnom izražen kroz pitanje o tome kako djelovati a da se očuva samostalna pozicija u odnosu na vlast. U tranzicijskim zemljama vrlo često se javlja duboki jaz između onoga što

ministarstva kulture žele promicati kao "nacionalnu" kulturu i stvarnih potreba i prioriteta samih umjetnika.

Stoga se zalaganje za kulturalnu različitost ne bi trebalo isključivo usredotočiti na zaštitu postojećih kulturalnih praksi, nego bi trebalo održavati promjenjivu narav određenog društva i napose nove trendove u umjetničkoj ekspresiji. A negdje u takvom okviru i na takvim načelima i premisama počinje djelovati, odnosno djeluje i ova udruga.

Od drugih odnosno budućih programa HDP-a, spomenuo bih pokretanje edicije "Moderna poezija" u kojoj bismo objavljivali naslove koji poradi svoje nekomercijalne prirode zacijelo ne bi mogli naći izdavača, drugim riječima naslove, koji su u skorašnjoj praksi domaćeg izdavaštva uglavnom bili zaobilaženi ili jednostavno zanemareni. Tu ediciju otvara dvojezično izdanje "Izabranih pjesama" portugalskog pjesnika i esejiste Casimira de Brite, u prijevodu Tanje Tarbuk. Planira se izdavanje ranih pjesama Ezre Pounda u prijevodu i izboru Marka Grčića, poezije američke pjesnikinje i voditeljice programa kreativnog pisanja na sveučilištu u Iowi, Jorie Graham, kao i antologija suvremene slovenske, albanske i srpske poezije.

Nadalje, u ovim dvoranama, čim nam to bude omogućeno, pokrenuli bismo tribine na kojim bi u redovitom tempu bilo govora o novim izdanjima – srijedu u 11 sati će tako biti promovirana nova knjiga Zorana Ferića – te o kulturalnoj i književnoj problematici u širem smislu. Radilo bi se o tribinama otvorenog tipa, koje bi tematizirale neko aktualno pitanje vezano uz ovu sredinu i regiju i koje ne bi bile ograničene samo na teme iz uže književne i spisateljske struke, nego bi bile otvorene i za teorijska odnosno kritička razmatranja o području kulture u širem smislu, npr. od meksičkih sapunica do jezičnog pitanja u Bosni.

Na P. E. N. – ovoj skupštini već je najavljeno organiziranje međunarodnog književnog festivala, a isto tako treba ponoviti da bi u podrumskim prostorijama Vile Arko, u suradnji s drugim korisnicima ove kuće, čim prije pokrenuli multimedijalnu galeriju s programom koji bi uključivao književne nastupe, izložbe, instalacije, projekcije, akcije i druge oblike suvremenog umjetničkog izražavanja. Hvala.

VISKOVIĆ: Ima li netko želju da još nešto kaže? (Nitko ne želi.)
Ako nekoga još zanima popis članova našeg Društva, konsolidiran, provjeren, s pristupnicama. Od prilike još ima dvadesetak ljudi, koji su izrazili želju da budu naši članovi, ali zbog raznoraznih razloga još nisu potpisali pristupnicu, ili, pak, imamo još molbi ljudi, koje tek treba razmotriti naš Upravni odbor, ali trenutni sastav našeg članstva je ovakav kakav imate na popisu, pa tko želi vidjeti, pogotovo iz medija je do sada bilo dosta pitanja. Osim toga, nedavno je predsjednik Društva hrvatskih književnika, Slavko Mihalić, govorio o tome kako smo mi tek jedna šačica, jer nas ima 20, 30, pa je ovdje popis da se vidi tko je sve član našeg Društva, ili da se vidi u krajnjoj liniji koliko je netočno, što neki pokušavaju vršiti nekakve političke etikete. To je smiješno pogotovo kada se to radi iz Društva književnika, koje treba biti krovna organizacija, koja okuplja hrvatske

pisce, onda nas prokazuju kao nekakvu lijevo liberalnu organizaciju, pri čemu zapravo nisu svjesni da sebe etiketiraju kao desničarsku organizaciju, čime zapravo dovode svoju funkciju, kao krovnu organizaciju, u pitanje.

Ali, to su naši paradoksi, što možemo!

Evo, završili smo oficijelni dio naše skupštine. Tu imamo i mali ketering pa nastavimo naše druženje.

(Završeno u 12.55 sati)

Prikaz prihoda i rashoda za 2003. godinu

Naziv programa	Prihod	Autorski honorari	Putni troškov	Tiskarske usluge	Ostali troškovi	Ukupno	Razlika
1. Osnovna djelatnost udruge	150.000 (MK)	25.923,90	1.000	25.836,00	23.528,00	156.500,03	-6.500,03
2. Adaptacija i uređenje prostorija HDP-a	80.000 (MK)				80.000		
3. Književna republika	120.000 (MK) 120.000 (Grad)	203.528,00		12.257,93	5.628,62	233.266,85	6.733,15
4. Relations – Croatian Literary Magazine	120.000 (MK) 150.000 (Grad)	175.383,00		34.526,00	28.523,00	267.285,80	22.714,20
5. Europski glasnik	120.000 (MK) 90.000 (Grad)	138.521,00		43.800,00	8.525,00	199.474,00	10.526,00
6. Regionalni književni skup – Sarajevske bilježnice	30.000 (Grad)	3.869,67	9.364,00	1.528,00	7.846,00	30.000	
7. Izrada Web stranice	15.000 (Grad)	15.000,00					
8. Put: S. P. Novak, Berlin	5.000 (Grad)		5.000,00				
9. Put: S. Manojlović, Struga	1.661,00 (MK)		1.661,00				
10. Put: D. Katunarić, Bruxelles	4.900 (MK)		4.900,00				
11. Put: D. Katunarić, Makedonija	3.870,00 (MK)		3.870,00				
12. Put: J. Matanović i V. Visković, Sarajevo	2.340,00 (MK)		2.340,00				
Ukupno	410.000 kn (Grad) 602.711 kn (MK)						39.973,35 = <u>6.500,03</u> 33.473,32 kn

Napomena: Pod rednim brojevima 3., 4. i 5. od Ministarstva kulture u protekloj godini nije doznačeno po 30. 000 kn; 3 X 30. 000 = 90. 000 kn.